

Az élővadértékesítés ellen.

E b. lap folyó évi július 1-i számában értekeztem a vadértékesítésről. Néhány szóval megemlítettem azt is, hogy az utóbbi időben mindinkább terjed az élővaddal való kereskedés, főleg mivel a vadkereskedők sokkal jobban fizetik az élővadat, mint a lövöttet. Most, hogy a vadászidény már folyamatban van, időszerűnek tartom ezen kérdéssel behatóbban foglalkozni, mivel épen augusztus második fele egészen deczember végéig azon időszak, midőn az élővadértékesítés a legnagyobb arányokat ölti, a mi a vadaknak az említett hónapokban nagy mennyiségben való élve elfogásában nyilvánul, a célból, hogy a tél és tavasz folyamán ezeknek igen nagy része külföldre exportáltassék.

Talán fölösleges külön bizonyítanom, hogy milyen káros hatással van vadállományunkra ez az évről-évre nagyobb mértékben mutatózó élővadbefogás és exportálás a külföldre — tudja majd minden vadászember, ki figyelemmel kíséri honi vadászati viszonyainkat.

Szaklapok is már nem egyszer szólaltak fel e tekintetben, hangoztatva ennek az országszerte terjedő üzemnek veszélyességét vadállományunkra és általában vadászatunkra nézve, de máskülönb a dolog tüzetesebb megvitatására még nem került a sor, talán azért, mert úgy a vadászközönség, mint szakközölyeink még nem látszanak teljesen tisztában lenni azzal, hogy ez a csöppet sem vadászias, tekintet nélkül a vad pusztulására csakis nyereszkedési szempontok szolgálatában álló szokás hogyan terjedhetett el ennyire és hogyan terjed még napjainkban is folytonosan. — Nekem sikerült erre nézve többrendbeli tapasztalatot szereznem, melyekből azt láttam, hogy a mind nagyobb arányokat öltő élővadértékesítésnek nemcsak a vadkereskedők, tehát a vevők, hanem a vadászterület-tulajdonosoknak egy jó része még inkább az oka.

A vadkereskedők megtesznek minden lehető üzletük érdekében. Mivel köztudomású dolog, hogy az élővad ára a külföldön — a hazaihoz viszonyítva — jóval nagyobb, természetes, hogy az élelmes üzér arra törekszik, hogy minél több élővadat vehessen össze, mert még akkor is, ha ezeknek egy kis része előre nem látott csapásoknak, betegségnek esik áldozatul, a többit külföldön jó nyereséggel adhatjuk el. Hogy azonban ezt megtehesse, szükséges, hogy érintkezésben legyen vadászokkal, még pedig jó sok vadászszal, a mit el is ér azáltal, hogy hirdetésekkel árasztja el a vadászközönséget, figyelmét különösen felhíva az élővadértékesítés sokféle előnyeire, végül kijelenti, hogy *élővadat bármily mennyiségben* hajlandó átvenni. Máskor meg személyesen keresi fel a vadászterület tulajdonosát és igyekszik vele szerződést kötni — élővadra.

Ennyi, hogy csak a legközönségesebb tényállásra szorítkozzunk, a vadkereskedők részéről.

A mi a vadásztulajdonosokat illeti, hát ezek nagy része örömmel olvassa az ilyen ajánlatokat, mert ezzel módot talál, hogy vadjait másfélszer, sőt kétszer drágábban adhassa, mint eddig. Hogy a saját vadászterületének és közvetve az egész hazai vadászati ügynek és viszonyainknak ez mennyire nem szolgál javára, az ilyen ember előtt tekintetbe sem jön. Az alatt a pár év alatt, a meddig a bérlet a szerződés értelmében fennáll, épen elegendő ideje van a vadat onnét lépésről-lépésre úgy kifogdosni, hogy mire a bérlet letelik, a vad is jóformán csak hiból lesz ismeretes azon a területen. Az általános érdekek szemmel tartására pedig csak vállat von: mit törődik ő azzal, a mi rá nézve semmiféle anyagi haszonnal direkt nem jár. Ez a mellett, hogy nagyon rövidlátó gondolkozás, kíméletlenség a magyar vadászközönség irányában, mely küzdve, fáradságot nem kímélve tette lehetővé, hogy olyan jó vadállománnyal bíró területhez jusson az a peccsenyevadász, melyen legyen mit ki-pusztítania hát esztendőn keresztül. Hogy puskával, vagy puska

nélkül történik ez, az nekik egészen mindegy, hogy vadászias-e vagy nem, törvénytörő, vagy paragrafusba ütközik, az sem okoz nagy gondot. Hiszen ha más vadászati kihágásokkal egész szakaszok foglalkoznak, pontosan meghatározzák a büntetést, még sem törődnek vele annyit, a mennyit kellene, akkor az ilyen »csekélység« miatt, melyről két kis paragrafus csak felületesen emlékezik meg, igazán nem volna érdemes lármát csapni.

Különbösen hiszen tény, hogy szemet is hunynak — tapasztalásból tudják ezt. Azok az egyének, kik első sorban tehetnének valamit, nem érnek rá (?), egyebekre is kell ügyelniük, egyéb »fontosabb« (?) törvényeket kell »pontosan« megszerkeszteniök, — kinek volna ideje és gondolja az ilyen »csekélységekre«.

Megbocsásson a tisztelt olvasó, ha ez értekezésemben nem vagyok eléggé tárgyilagos és objektív, de a mint újra meg újra látom és hallom, hogy nálunk Magyarországon még mindig mily kevésbé veszik figyelembe — általában — mindaz, a mi a vadászat körébe tartozik, kezdve magán a vadászati törvényen, mely első sorban van hivatva arra, hogy vadászati viszonyaink érdekeit megőrizze és épségben tartsa, a mely azonban hiányos és nagyon is rászorulna a revízióra, azután, hogy a vadászközönségnek jórésze épen nem »vadászias« gondolkodású; ha látom, hogy vadászati viszonyainknak *legfontosabb tényezőjét, a vadállományt, pusztítják aránytalanul a szaporulathoz, a vadakat nem csak hogy lövik, hanem fogják, mert ez könnyebb és tömegesebb eredménnyel, meg nagyobb nyereséggel jár és mindezt a legilletékesebb hatóságok, maga a törvény oly könnyedén, úgyszólván semmibe veszi, — akkor — magyarán mondva — elfut a méreg. Nem mondhatjuk, hogy csend- és rendőrségünk vadászati kihágásokkal szemben elnéző volna, vagy nem teljesítené a kötelességét. Pontosan járnak el *vadászati törvényeink alapján* és elég éberek és körültekintők is, hogy nem csak az elkövetett kihágást kinyomozzák, hanem az elkövetendőt is megakadályozzák többször. Mit tehetnek azonban ezek, ha a *törvény maga, melyre tulajdonképen hatáskörük szorítkozik, hiányos és határozatlan!**

Az elmondottak könnyebb átértése végett idézem itt az 1883-ik évi XX. t. czikk 15. és 16. § át, mely kettő az egész

vadászati törvénycikkben egyedül foglalkozik csak némiképp a fentiekkel. A 16. §. kimondja: »A vadászat csak lőfegyverrel, vagy lőháton bármilyen vadászegek használatával gyakorolható.« A 15-ik § is hasonlóan nyilatkozik: »Szabad időben is tiltatik minden szőrmés, vagy szárnyas vadat törökkel, hálókkel, hurokkal elfogni, vagy megölni, különösen tűzokot ölmos esők alkalmával behajtani, vagy agyonverni« ...

Következik azonban a kivétel:

»— Tenyésztés céljából a befogás csak a vadászat tulajdonosai, bérlői, vagy azok szakértő megbizottai részére engedtetik meg.« Ez a nagyon rövid, bővebben ki nem fejtett passzus úgyszólván megsemmisíti az egész paragrafus rendelkezéseit. Ezt a két szót, hogy »tenyésztés céljából« — nagyon jól ki lehet használni és fel is használják a hurokvető és töröző vadászok, ha működésükben esetleg hatósági közeg zavarja meg őket. Igen, ők fogják a vadat hálóval, hurokkal, tömegesen fogják, de — »tenyésztés céljából« — ezt pedig a törvény megengedi. Mit felelhet erre az illető rend- vagy csendőr, még akkor is, ha úgy ismeri azt a »tenyésztőt«, mint a zsebet és bármennyire meg is van arról győződve, hogy az a sok elfogott nyúl, meg fogoly valahol külföldön a szakács kezén fog keresztül menni. Vagy talán igazat mondott az a töröző úr, hogy »tenyésztés céljából« fogja a vadat, csak hogy azzal nem a honi erdőket, mezőket fogja benépesíteni, hanem majd kiszállítják külföldre és ott telepítik le valahol.

Azonban akár úgy, akár amúgy történik, mindenesetre igen káros nem csak vadászati, de nemzetgazdasági szempontból is, lévén a vadászat a nemzetgazdaságnak szintén egyik ága és mint ilyen egy jövedelmi forrást, egy tőkét, értéket képvisel, mely kamatozik; nem veszteség-e hát, ha egyesek nem elégszenek meg a kamatokkal, hanem a tőkéhez nyúlnak és azt fogyasztják el?

Én azt hiszem, hogy a tömeges vadbefogás és élővadértékesítés terjedésének leginkább maguk a vadászok az okai, mert ha ezek nem kaptak volna kétkézzel a vadkereskedők kecsegtető ajánlatain, amazok nem sokra jutnak.

De hát kik ezek a „vadászok“ tulajdonképpen, kik inkább megérdemlik a töröző és hurokrakó nevet, mint amazt? Az úri vadászközönség? — az nem! azokban meg van az ízlés, a műveltség és — hogy úgy mondjam — a hazaszeretet is annyira, hogy ilyen komisz foglalkozásra nem adják magukat. Nem csak mert ez vadászati, sőt egy cseppet sem különbözik a dög-vadásztól, hanem mert maguknak is érdekükben áll — úgy egyeseknek, mint általában a vadászközönségnek, — hogy hazai vadászati viszonyaink közt ne álljon be visszaesés, a vadállományban fogyatkozás, hanem ellenkezőleg, hogy minél jobban emelkedjék és szaporodjék.

A paraszt-puskások, kik mivel részint a puskával nem tudnak jól bánni, másrészt mivel kevesebbe kerül és nagyobb jövedelmet biztosít — ez előtt pedig egyéb körülmény nem jön tekintetbe, azért lesznek hurokrakók és törözőkké. Mégis mivel anyagi viszonyaik rendesen nem engedik meg, hogy nagyobb területet béreljenek és azonkívül is a szükséges kereskedői szellem és rutin híján, a kár, a mit a vadállományban okoznak, nem a legnagyobb. A paraszt, mint olyan ember, ki a szabad természet ölen nőtt fel, megismerkedett az állati élettel, műveltségéhez képest jelenségeit meg is értette, mindig bizonyos szeretettel, hálával lesz eltelve a természet, az állatok iránt, mely a legkegyetlenebb lépésektől bizonyára visszatartja. De ha nem is vélekedünk ilyen jóhiszeműleg, tekintetbe kell vennünk azt, hogy a parasztot, ki nagyjából helyhez van kötve, azon helyhez, a hol otthona, háza, birtoka fekszik, már magában ez is előrelátóvá teszi, már ezért sem pusztítaná ki a környéken a vadat, mert hogy egyik helyről a másikra vándo-

roljon, a mellett, hogy sok költséggel jár, nem is a természete és így szükségképpen a jövőre is kell gondolnia.

Kik vannak még hátra? Csak az olyan egyének, kiknek már vérében van az üzérkedési, nyereszkesedési vágy és talentum, kik a vadászatot sem tekintik egyébnek üzletnél, vállalatnál, melyet több-kevesebb szerencsével saját hasznukra kiaknáznak. Mert bár általában azt tartják — és úgy is van, — hogy a vadászat, legyen az még oly jól kezelve és legyen a vadállomány még oly bő, fölötté nagy nyereséggel sohasem jár, bár tisztességes jövedelmet fog hozni. Igen, de ezt csak akkor, ha tisztességesen, vadásziasan, szakértelemmel kezelik, a mi persze nem a vadállomány tömeges pusztításában, hanem — szem előtt tartva a jövőt — ennek épen, évről-évre, javulásában észlelhető. Az ilyen vadászterület tulajdonosának főintenciója, ugyanazt a vadászterületet lehetőleg sokáig megtartani és ebben a reményben vadállományát is tőle telhetőleg óvja, kíméli. Ha azonban egy u. n. »vállalkozó« kezébe kerül a vadászterület, akkor ez mulasztásnak és kárnak tekinti, ha azon időtartam alatt, míg a bérletet bírja, a vadat — a szó szoros értelmében — ki nem pusztította és értékesítette. Természetes, hogy az ily alaposan »elkezelt« vadászterület az alatt a pár év alatt, míg a bérlet tart, igen jól, fényesen jövedelmez, hogy utána háromszor annyi idő alatt, kimerülve és értékéből veszítve, egy fillér jövedelmet se hozzon, a mi természetesen az illető községnek is, a mely a bérletet kiadja, megkárosításával jár.

A »vállalkozó« persze legnagyobb örömmel karolja fel az élővadértékesítést, tudatában lévén azoknak az előnyöknek, melyek ezáltal becses magára, háromolnak, nemcsak mivel — mint már említettem — a befogás kevesebb költséggel is jár, mint a vadászat, hanem, mert — szorgalmasan és ernyedetlenül üzve — (melyik hurokvető ne tenné ezt!) olyan tömeges pusztítás eszközölhető ily módon a vadak közt, mint a mely puskával sohasem volna elérhető és így — az élővadértékesítés anyagi előnyeit nem is tekintve, — jóval nagyobb jövedelem érhető el a közönségesnél.

Ezek tehát, ezek a vállalkozó szellemű, csakis nagy bevételre áhító vadászok, kik különben a legkülönbözőbb elemekből állnak, ezek a legkészségesebb terjesztői az élővadértékesítésnek.

Nem mondom, hogy maguk a bérbeadók, ha azok nem magánosok, hanem községek, szintén ne volnának hibásak e tekintetben. Rövidlátó előjáróik nem igen törődnek azzal, hogy kinek a kezében van a vadászati jog, előttük csak az a fontos hogy a bérösszeg lefizettség; hogy a vadászterülettel és a vadállománnyal azután hogyan bánik az illető, az mellékes. Kétségtelen ugyan, hogy a szokásban levő nyilvános árverésekkel szemben némiképp tehetetlenül állanak, lévén itt bárkinek szabad ígérni és a ki többet ígér, az jut hozzá a területhez, ha azonban az illető községek és előjáróik szívükön hordanák a dolgot és okulnának nemcsak a maguk keserű tapasztalatain, hanem a másokén is, akkor megtehetnék, hogy valamelyik környékbeli birtokossal, ki egyidejűleg derék vadász is, vagy egy vadász-társasággal, mely azonban igazi vadászokból áll, érintke-

zésbe lépnek már előre és igyekeznének ezeknek átadni a bérletet. Ha tényleg van vad és a terület általában megfelel a beléje helyezett várakozásnak, akkor az ilyen bérlő nem fogja sajnálni a bérösszeget és meg is tartja a bérletet évek hosszú során keresztül, ha csak a község, telhetetlen kapzsiságtól vezetve, egy idő múlva fel nem emeli a kikiáltási árt, a mit — sajnos — igen sok helyütt megtesznek. Rendszerint azt nyerik vele, hogy az eddigi bérlőjük ott hagyja őket, helyette jön egy másik, ki ugyan megadja a kívánt bérösszeget, de ennek fejében ki is pusztítja úgy a vadat, hogy a bérleti idő leteltével a vadászterület értékét úgyszólván teljesen elvesztette, mivel vad rajta alig van. (Ez az észszerű községi gazdálkodás!) Így megbosszulja magát a rövidlátó telhetetlenség és a község néha okul is — a saját kárán!

Még egyszer visszatérek a vadkereskedőkre, illetve azoknak az élővadértékesítésre vonatkozó hirdetéseire, melyekből látható, hogy milyen kecsegtető, fényes ajánlatokkal akarják a vadászközönséget meghódítani.

Igy egy ismert ausztriai vadkereskedő hirdetésében többek között ez is áll: »Szarvasokért, őzekért, mezei nyulakért, fácánokért és foglyokért a legmagasabb árakat, körülbelül a vadarak kétszeresét fizetem és minden mennyiséget elfogadok. A mezei nyúl befogásához szükséges hálókat (körülből 3000 méter) a befogáshoz díjtalanul átengedem.« — Hozzáteszi még:

»Minden vadászattulajdonos, kinek érdekében áll bevételeit a vadászból fokozni, csak a vadnak élve való eladásával érheti azt el. A vadszállításhoz szükséges csomagolási szelvények kívánatra díjmentesen rendelkezésre bocsátatnak stb.«
»Felette keresettek: élő mezei nyulak, fácánok, foglyok, szarvasok, őzek stb.«

Egy másik csak röviden kijelenti hogy: »állandóan vásárol bármely fajú lőtt és élő vadnemeket stb.« (Ez a tisztelt úr pláne arról sem látszik tudomással birni, hogy Magyarországon vadászati törvény is létezik, mely bizonyos tilalmi időt határoz meg, melynek tartama alatt, sem vadat venni, sem árusítani nem szabad!)

És ezeken kívül még nem egyet tudnék felhozni nemcsak honi, hanem külföldi hasonló tartalmú hirdetéseket. Most már még csak azt sem tartják szükségesnek, hogy az ismert kifogást — és ez igen fontos kifogás — kiírják, hogy t. i. *tenyésztés céljából* vásárolják az élővadat. Pedig ha ezeknek a kijelentéseknek csak háromnegyedrészre igazságon alapulna! — mikor tudvalévő dolog, hogy az a vadász, a ki élővadat meg-honosítás végett vásárol, a legritkább esetben szerzi be szükségletét a vadkereskedőnél, hanem elismert jöhírű privát uradalmakhoz fordul. A mi pedig a tenyésztés céljából külföldre való szállítást illeti, hát ez a törvénynek egy nagy hibája, hogy azt egyáltalán ki nem mondja, hogy a tenyésztés céljából vadfogás csak akkor engedélyezett, ha a vadat itthon, Magyarországon használják fel tenyésztési célokra. Ez a hiány folytonos visszaélésre ad alkalmat, mivel feltételezem, hogy a törvénynek nem intenciója a külföldi vadtenyésztést a miénk rovására elősegíteni. Hogy e tekintetben Magyarország mennyire előnytelen helyzetben van a külfölddel szemben, némiképp bizonyítják az orsz. statisztikai hivatal közleményei is Magyarországon élő és lelőtt vadkiviteléről és behozataláról. Különösen az a számarány, mely az élővad-kivitel és lelőtt vad-behozatal közt fennáll, bizonyítja ezt.

A ki ezeket átnézi és összeveti, azonkívül egy kevésbé figyelemmel kíséri a vadászati viszonyokat hazánkban, konstatálhatja, hogy a miket itt elmondottam, nem légből kapott állítások, nagyhangú frázisok, hanem csak a pusztá igazság, a tényállás, a mit tapasztalunk majd itt, majd amott — igen sok helyütt.

Úgy ezen, mint egyéb egészségtelen vadászati viszonyainkon változtatni kellene gyökeresen és nem nagy idő múlva; — hogy hogyan, mi módon lehetne ezt foganatosítani, arról talán alkalom adtán még ki fogom fejteni szerény véleményemet.

Iffj. Bartal Aurél.

Tudósítások.

T. Szerkesztőség! A folyó évi szeptember hó 15-iki szám »Tudósítások« rovatában az állítatik, hogy csak olyan ebet lehet kóbornak s ennél fogva elpusztíthatónak tekinteni, a mely kísérő nélkül tűnik föl s nem vadászeb.

Figyelemmel kísérem a vadászati ügyekben hozott felsőbb hatóságok elvi jelentőségű határozatait és tisztelettel jelezhetem, hogy a kir. Curia 1899. évi 12.479 számú határozata szerint az idegen vadászterületen futkozó eb, ha az vadászeb volt is, kóbor ebnek tekintendő s ha kóborlása közben nyaklánczot, vagy szíjat viselt volna is, az 1883 évi XX. t.-cziikk 14. §-a szerint büntetlenül elpusztítható.

Közügynek vélek szolgálatot tenni, a midőn erre a pontos határozatra a t. Szerkesztőség figyelmét felhívom és a határozat létezéséről értesítem.

Fabricsy Soma,
jegyző.

VEGYESEK.

Vadászati állapotok Romániában. Románia vadászati állapotairól a „Bukarester Tagblatt“ így ír: »Már néhány éve figyelemmel kísérjük azt a lelketlen irtó háborút, melyet az idegen professzionista vadászok vízi és tengeri madaraink ellen folytatnak. Kompetens forrásokból közölhetjük, hogy az idegen vadászok Sulina-ban ütötték föl tanyájukat s hetven emberrel a Duna deltája összes vízi madarainak kiirtására törekednek. Sajnos, hogy köznapi tüzeti érdek vezeti őket e pusztításban. Ugyanis a lelőtt vízi madarak tollait, a vöcskök prémjét a velők szerződött társulatnak adják el elárúsítás végett. A gémekeket, melyek azelőtt itt egész telepeket alkottak, a kócsagokkal együtt ma már úgyszólván teljesen kipusztították. Az államnak eddigelé nincs tudomása erről a dologról. Ezután valószínűleg meg fogja akadályozni minden lehető eszközzel ezt a madaraink kipusztítására irányult tüzelmet s szigorú ellenőrzéssel gátat vet az idegen vadászok lelkiismeretlenségeinek s felelősségre vonja mindazokat is, a kik e gyalázatos üzérkedésben az idegen vadászoknak segédkezet nyújtottak.

A legnagyobb agancs. Nemrégiben egy indián elejtett Alaskában, Kanada északi részén, egy óriás elenszarvast (*Alces*), a melynek agancsa a legnagyobb az egész világon ismert agancsok között. Aljától legfelső csúcsáig két méter; összesen 41 mellékág díszíti.

A *Deilephila nerii*, e ritka déli pillangó az idén Baján (Bács-Bodrog-megye) meglehetősen nagy számban jelent meg. Julius vége felé egy barátom újságolta, hogy náluk az oleander-bokról a cseléd valami nyolcz nagy zöld hernyót szedett le s összegázolta őket. Kérésemre, hogy ha még néhányat találnak, ne engedje elpusztítani, hanem küldje el nekem, mert nálunk ritkán előjövő déli faj, augusztus 12-én három hernyót küldött, melyek csakugyan a *Deilephila nerii* hernyói voltak. A hernyók közül a legnagyobb mintegy 130—140 mm., a legkisebb pedig csak körülbelül 70—80 mm. hosszú. A hernyók különböző fejlettségi fokából s aránylag nagy számából következtetve, való-